

Raport uproszczony nr 1, zawierający informacje o ptakach wędrownych, bytujących i lęgowych na odcinku 488-538 km Wisły, zebrane w trakcie liczeń transektowych w miesiącach marzec-maj 2017

Monitoring został wykonany w ramach kontynuacji monitoringu na podstawie założeń projektu LIFE+ "Ochrona siedlisk kluczowych gatunków ptaków Doliny Środkowej Wisły w warunkach intensywnej presji aglomeracji warszawskiej" (WislaWarszawska.pl), zgodnie z umową nr 26A/2017

Autor: Justyna Kubacka

czerwiec 2017

MIASTO
STOŁECZNE
WARSZAWA

Projekt "Ochrona siedlisk kluczowych gatunków ptaków Doliny Środkowej Wisły w warunkach intensywnej presji aglomeracji warszawskiej" otrzymał dofinansowanie z instrumentu Finansowego LIFE+ Wspólnoty Europejskiej oraz ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Metody

Monitoring został przeprowadzony zgodnie z „Metodyką monitoringu ptaków realizowanego w ramach projektu LIFE09 NAT/PL/000264 Ochrona siedlisk kluczowych gatunków ptaków doliny środkowej Wisły w warunkach intensywnej presji aglomeracji warszawskiej”, przekazaną przez Stołeczne Towarzystwo Ochrony Ptaków.

Terminy kontroli

Na odcinku 488-538 km Wisły wykonano łącznie 11 kontroli pieszych, które odbyły się w następujących terminach:

L.p.	termin
1	15.03.2017
2	21.03.2017
3	26.03.2017
4	1.04.2017
5	7.04.2017
6	19.04.2017
7	24.04.2017
8	9.05.2017
9	14.05.2017
10	23.05.2017
11	27.05.2017

W pracach terenowych udział wzięli:

Fatima Hayatli, Beata Kojtek, Artur Koliński, Justyna Kubacka, Andrzej Różycki, Dawid Sikora, Jarosław Synowiecki, Łukasz Wardecki, Andrzej Węgrzynowicz, Bartłomiej Woźniak, Magda Zadąg

Warunki wodne

Od marca do maja poziom wody na Wiśle w Warszawie utrzymywał się w strefie stanów średnich i wysokich. Na przełomie kwietnia i maja wystąpiło wezbranie.

Wstępne oszacowanie liczebności lęgowej ważniejszych gatunków ptaków

Ptaki siewkowe

Liczebność lęgową mew i rybitw przedstawia Tabela 1.

Stwierdzono dużą kolonię lęgową na 500 km rzeki, zajęta przez śmieszki, mewy siwe, rybitwy rzeczne i rybitwy białoczelne. Ze względu na silne wezbranie wody, które rozpoczęło się w ostatnim tygodniu kwietnia i trwało do końca pierwszej dekady maja, większość lęgów została utracona.

Inne ważniejsze lokalizacje lęgowe:

- 1) 489-490 km – lęgi mew siwych i rybitw rzecznych na wyspie w Rez. Wyspy Świdurskie;
- 2) 497-498 km – lęgi śmieszek i mew siwych na piaszczystej ławicy;
- 3) 520-521 km – lęgi rybitw rzecznych i mew siwych w Porcie Żerańskim – Zimowisko RZGW (na sztucznej platformie);
- 4) 537-538 km – lęgi rybitwy rzecznej na piaszczystej ławicy i śmieszki na prawym brzegu.

Tabela 1. Liczebność lęgowych mew i rybitw stwierdzonych podczas kontroli transektowych z brzegu w 2017 r. (pary lęgowe). Podano liczebności przed wezbraniem (górną część komórki) i po wezbraniu (dolną część komórki), wraz z kategorią lęgowości (w nawiasie)

	kolonie					inne lokalizacje	RAZEM
	489-490 km	497-498 km	500 km	520-521 km	537-538 km		
śmieszka <i>Chroicocephalus ridibundus</i>	0 0	0 20 (B)	250-300 (B) 30-40 (B)	0 0	0 30 (B)	3 (B) 0	253-303 (B) 80-90 (B)
mewa siwa <i>Larus canus</i>	5 (B) 12 (B)	0 2-3 (C)	4 (B) 4 (B)	3 (B) 3 (C)	0 0	3 (A/B) 7 (1B, 6 C)	15 (A/B) 28-29 (17 B, 11-12 C)
rybitwa rzeczna <i>Sterna hirundo</i>	0 20 (C)	0 0	0 10-20 (C)	0 8-10 (C)	0 5 (B)	0 0	0 43-55 (5 B, 38-50 C)
rybitwa białoczelna <i>Sternula albifrons</i>	0	0	8 (C)	0	0	0	8 (C)

Stwierdzono prawdopodobne gniazdowanie mewy białogłowej – kategoria lęgowości B (ławica na 520 km), jednak obserwacja ta miała miejsce przed wezbraniem. Zanotowano łącznie 9 (1 przed, 8 po wezbraniu) par sieweczki rzecznej (kat. A/B) na wyspach i plażach piaszczystych na odcinku 491-506 km oraz ok. 20 par brodzca piskliwego (kat. B i C, w tym jedna obserwacja w kat. B przed wezbraniem), najwięcej na łachach i plażach piaszczystych na 490-491 km i 498-504 km.

Zanotowano czajkę *Vanellus vanellus* – 1 osobnika tokującego na dużej wyspie na 535 km 9.05.17, oraz prawdopodobne gniazdowanie (kat. B) samotnika *Tringa ochropus* w łęgu starorzecza na km 533 7.04.17.

Krzyżówka *Anas platyrhynchos*

Liczebność lęgową krzyżówki oszacowano posługując się dwoma metodami, stosowanymi podczas monitoringu w zeszłych latach:

- 1) Metody zaproponowanej przez Kellera i in. (1987) - liczebność minimalna. Ponieważ na terenie badań przebywają jednocześnie ptaki zimujące, przelotne i lęgowe, jako liczbę kaczorów przyjmowana jest ich minimalna liczba obserwowana w sezonie lęgowym, co stwierdzono 9.05 – 30 osobników. Udział samców na początku sezonu lęgowego (26.03) wynosił 55% (145/116), a więc na 55 samców przypada 45 samic. Zatem minimalna liczebność populacji lęgowej to 25 samic.
- 2) Różnicy liczebności samic między okresem poprzedzającym składanie jaj a okresem wysiadywania - liczebność maksymalna. Stadka rodzinne zaobserwowano pierwszy raz 14 maja, jednak część lęgów mogła zostać utracona podczas wezbrania na przełomie kwietnia i maja. Dlatego przyjęto, że okres rozpoczęcia inkubacji przypadał na początku kwietnia. 26.03 marca zaobserwowano łącznie 101 samic. Ich liczba spadała aż do 9.05, kiedy stwierdzono łącznie 16 samic. Zatem maksymalna liczba samic to 85.

Nurogęś *Mergus merganser*

Aby ocenić liczebność populacji lęgowej nurogęsia, posłużono się metodą przyjmowaną w poprzednich latach.

Minimalną liczebność lęgową obliczono na podstawie liczby stadek rodzinnych. Samice wodzące młode stwierdzono po raz pierwszy 24.04 (1 stadko, 504 km). Łącznie zanotowano 4 stadka rodzinne (pozostałe: 14.05 508 km, 23.05 520 km, 27.05 521 km). Para lęgowa została stwierdzona na sztucznej wyspie w Porcie Żerańskim 14.05.

Za maksymalną liczebność lęgową przyjęto różnicę między najwyższą liczbą stacjonarnych samic przed rozpoczęciem inkubacji (koniec marca), a najniższą liczbą samic w terminie pierwszych wylęgów (koniec kwietnia). Najwięcej samic zaobserwowano 21.03 – 46 osobników. 24.04 zanotowano najmniej samic – 5 osobników. Zatem maksymalna liczebność lęgowa to 41 par.

Maksymalna liczebność nurogęsia jest najwyższa od kilku lat i wykazuje trend rosnący.

Zimorodek *Alcedo atthis*

Lęgowe zimorodki (kategoria lęgowości B) zaobserwowano na północnym i południowym odcinku kontrolowanego obszaru – łącznie 6 par lęgowych.

Brzegówka *Riparia riparia*

Stwierdzono 6 kolonii: 489 km – 61 zajętych nerek lęgowych, 496 km – 137 nerek, 515 km – zaobserwowano 50 os. dorosłych, 530 km – 50 os. dorosłych, 535 km – 69 nerek, 536 – 3 norki.

Lokalizacje lęgowe wraz z liczebnością lęgową wybranych gatunków zostały przedstawione w plikach .kml. Dla nurogęsia podano wyłącznie liczbę stadek rodzinnych. Kilka obserwacji (3 gniazda mewy siwej, 1 stadko rodzinne nurogęsia oraz 8-10 gniazd rybitwy rzecznej na sztucznej platformie) miało miejsce poza obszarem Natura 2000 „Dolina Środkowej Wisły” – dotyczyły one wyłącznie Portu Żerańskiego (520-521 km).

Wyniki kontroli z brzegu są najprawdopodobniej znacznie niedoszacowane. Pełniejsza ocena liczebności możliwa będzie po uwzględnieniu danych zebranych podczas spływów.